

פרי וישלח. תשע"א
נא לשמור על קדושת הגליון!

"זכרון מאיר"

פרשת השבוע

קטונתי מכל החסדים ומכל האמת אשר עשית את עבדך וגו'. (ל"ב – י"א). מכאן שראוי לאדם שיתבונן בתפלתו חסרון-עצמו ופחיתותו, ואדנות האדון אשר הוא אליו עבד, זהו שאמר "את עבדך", ושיתבונן בריבוי חסדי ה' יתברך וטובותיו עליו. וזהו שאמר דוד ע"ה (תהלים ט"ז – ב): "טובתי בל עליך", יאמר: מתבונן אני בדרכי ה' יתברך שהוא אדון לכל העולם מטיב אותם טובות האדון על העבד, לא בחיוב, רק חסד גמור, זהו: טובתי בל עליך" כלומר איננה חיוב שתהא מוטלת עליך. ואחר שיתבונן בכל זה ישאל צרכיו. וכן אמר יעקב: "הצילני נא". ומה שאמר "מכל האמת" וכו', שינה אונקלוס וכו' ותרגם "ומכל טבוון" כאילו היה בלשון העברי וכו' "ומכל הטובות". ומה שהזכיר הכתוב "אמת", בדרך הפשט לפי שמתנת-הארץ שהבטיחו הקב"ה היא במדת האמת לפי שכבר נשבע לאברהם בזה וכו'.

כי במקלי וגו'. (שס). מכאן שחייב אדם שיזכור ימי הרעה בזמן השלוה, כדי שיתבונן ביתרונו, ויודה להקב"ה על זאת. וכו'. (רבנו בחיי).

[עפ"י "לקט שיחות מוסר" מאת מרן ראש הישיבה הג"ר אייזיק שר זצ"ל]

ויאמר, לא יעקב ייאמר עוד שמך, כי אם ישראל, כי שרית עם וגו'. (ל"ב – כ"ח).

הוא לשון שררה וגבורה.

- והנה נאמר בהושע (י"ב – ה) "וישר אל מלאך בכה ויתחנן לו וגו'", ולבסוף הודה ליעקב על הברכות, ואנו למדים מזה על גבורתו של יעקב.

אבל כלפי עשיו ולבן הרי נהג יעקב בתכלית ההכנעה והענוה, וא"כ יש להבין היכן נמצאת בזה גבורתו.

וביאור הדבר, שהכנעתו של יעקב נבעה מגבורתו העילאית, עד שהיו הם מוכרחים לנהוג עמו בצדקות וישרות.

שני רשעים הללו היו מלומדים ברמאות, רצונם היה לרמות אחרים, ובאמת לא רימו אלא את עצמם.

יעקב מכבד את עשיו כיון שהוא אחיו הגדול, מפני כבודו של יצחק אביו, ומשום כך לא היה עשיו תמה על זה שיעקב משתחוה לפניו שבע פעמים, אלא הרגיש בזה את מידת האמת של יעקב שגם בעת כזאת נוהג עמו כבעבר משתחוה לו ומכבדו.

עשיו היה סבור שלאחר שקיבל יעקב את הברכות, יאמר יעקב לעשיו שהוא אדונו וראוי לו לעשיו לכבדו, ויעקב השכיל לדעתו של עשיו, וחפץ להראות לו שלא כן הדבר אלא יעקב מוסיף ומכבדו כימים ימימה, ועל-ידי-זה יתבטל כעסו של עשיו על יעקב. ועל-כן נתעורר גם עשיו באהבת אח ונשקו בכל לבו.

לקט הלכות - נר שבת

גם ב"נרות שבת" המצוה היא במעשה-ההדלקה, ולכן אסור להדליק הנר במקום שאין צורך בו בשבת ואח"כ להעבירו למקומו, וצריך לחזור ולהדליק. אם מדליק בבית במקום שמשמשים בו ומעבירו לחלק אחר של הבית, יש להקל במקום הצורך, כיון שכל הבית הוא מקום-הנרות. (רמ"א סי' רס"ג סוף סי', ומשנ"ב סקמ"ח ועיי"ש, - ועיי' ששי"כ פרק מ"ג סעיף ל"ט).

אשה המדלקת נרות בערב-שבת, המנהג הוא שמקבלת שבת בברכה (ולא בהדלקה, הכי משמע במשנ"ב סקמ"א ובה"ל סוף ד"ה שתי. - אמנם דעת הבן-איש-חי שמקבלת שבת בהדלקת הנר האחרון ולכן כיבוי הגפרור אסור, וביב"רית עולם" עמ' י"ז שמקצת נשים (באשכנז) נוהגות כן, ועיי' ששי"כ ח"ב פרק מ"ג סל"ו ובהערות), ולכן המנהג שמברכת אחרי ההדלקה [וכדי שייחשב שהברכה היא "עובר לעשייתן" מסתירה את האור כדי שלא תהנה ממנו עד שמסיימת את הברכה. ויש שהעירו שמיד בסיום הברכה צריכה ליהנות מן האור קודם ה"יהי רצון", וצ"ע].

לאחר שקבלה שבת אסור לה לעשות כל מה שאסור בשבת, וכן אסור לה לאכול או לשתות קודם קידוש, וכן אינה יכולה להתפלל מנחה [ואם היתה שוגגת, תתפלל ערבית שתים ל"יתשלומין"]. - ובמקום הצורך יכולה להתנות [בפה או בלב] שאינה מקבלת שבת בהדלקה. (רמ"א סי' רס"ג סי"ה וסי"י ומשנ"ב סקמ"ג ומ"ד, ומשנ"ב סי' רע"א סק"א).

בערב יו"ט תברך קודם ההדלקה (ולענין כיבוי הגפרור בערב יו"ט, עיי' ששי"כ ח"ב פרק מ"ד ס"ט). אשה שהתנתה שאינה מקבלת שבת בהדלקה, וכן איש המדליק [שהמנהג הוא שאינו מקבל שבת בהדלקה, ויותר טוב שיתנה], מצדד המשנ"ב שיברכו קודם ההדלקה. (משנ"ב שם סקמ"ז ובה"ל שם וסקמ"ב). - יש מי שכתב, שהנהגות לברך "שהחיינו" בעת הדלקת נרות בערב יו"ט אינן יכולות להתנות שאינן מקבלות יו"ט. (עיי' ששי"כ ח"ב פרק מ"ג סכ"ג)

צריך שידליק רוב היוצא מן הפתילה, כדי שיעלה הלהב יפה מיד כשיסלק ידו. (סי' רס"ד ס"ח ומשנ"ב שם).

פלפולא דאורייתא

בסוגיא דכבתה זקוק לה

א. שבת דף כא. אמר רב הונא פתילות ושמנים שאמרו חכמים אין מדליקין בהם בשבת, אין מדליקין בהן בחנוכה בין בשבת בין בחול. אמר רבא מאי טעמא דרב הונא קסבר כבתה זקוק לה ומותר להשתמש לאורה. וכתב רש"י, לתקנה, הלכך לכתחלה צריך לעשות יפה דילמא פשע ולא מתקן לה. (ועיי' מהרש"ל ובית-הלוי שדייקו מלשון רש"י דליכא איסורא או דהאיסור רק כשאפשר לו, ועפנ"י ועפמ"ג סי' רס"ד, ועיי' רש"י, וצ"ע). ועיי' היטב בדברי התוס' והרמב"ן ובה"ג. [לענין לשון "פשעה" שמשמעותו אשמה (כענין "נתקל פושע") עיי' רש"י ברכות דף מג: פסחים דף ו' סעי"ב, ביצה דף טו: גיטין דף לו: ב"מ דף נד. ד"ה והכא, ב"ב דף ג: ד"ה פשעותא].

והנה הר"ף והתוס' נקטו דגם בשבת אסור להדליק בהנך פתילות ושמנים מהאי טעמא דכבתה זקוק לה, ובתה"ד סי' ק"ב נקט בפשיטות כדברי התוס' ומדלא הזכיר דדעת רש"י אינה כן נר' שנקט דגם לדעת רש"י יל"פ כן [וצריך לעיין בד"ה ומותר], והיינו דכונת רש"י במה שכתב "דילמא פשע" דאפילו בחול חיישינן שפשע [ויתכן שרש"י בא לפרש דאין הטעם מצד אותו הזמן הקצר שהנר כבוי קודם שחוזר ומדליק], [אמנם צ"ב אמאי לא כתב שמא לא יבחין אם ס"ל דאפי' בשבת שידך הטעם ואולי חייב בשמנים ופתילות אלו לישב שם וצ"ע].

אבל ברמב"ן נר' שפירש דעת רש"י דס"ל דבשבת ליתא להאי טעמא, ועיי' היטב לשון הרמב"ן דנראה מדבריו דבשבת גדר המצוה שונה, והיינו דגם למ"ד דבחול כבתה זקוק לה מ"מ בשבת הוי גדר החיוב כלמ"ד כבתה אינו זקוק לה אף בחול דיוצא במעשה ההדלקה, [צריך לעי' ברבנו יהונתן. - העירוני שמ"הדליק בקערה" מוכח שאם הדליק על-דעת לכבות לא יצא], [ובכ"ב בידים,

(במזיד להרשב"א, ובשו"ג למהרש"ל, ע"י להלן, ועיין לשון השו"ע שבה לתקנה וכיבה בשו"ג. וצ"ל לע"י ואולי נקט עפ"י המקור בתשו"ר רשב"א), צ"ל דחשיב כמבטל מעשיו].

ולפי"ז יתכן דלא ס"ל להרמב"ן לדייק לשון "פשע" שנקט רש"י, [אבל הפנ"י עמד על לשון רש"י וכתב לפרשו דדוקא מצד החשש שיעבור בפשיעה על החיוב לחזור ולהדליק אתינן עלה, והיי" דבשבת חשיב אונד, ועכ"ר דבשבת מטעם אחר].

והנה יעויין לשון הר"מ בפ"ד מהל' חנוכה שבהל' ה' כתב וז"ל, הדליקה וכבתה אינו זקוק להדליקה פעם אחרת. נשארה דולקת אחר שכלתה רגל וכו'. ובהל' ו' כתב, כל השמנים וכל הפתילות כשרות לנר חנוכה, ואף על פי שאין השמנים נמשכים אחר הפתילה, ואין האור נתלית יפה באותן הפתילות. ואפילו בליל שבת שבתוך ימי חנוכה, מותר להדליק השמנים והפתילות שאסור להדליק בהן נר שבת, לפי שאסור להשתמש לנר חנוכה וכו'. ע"כ. ומשמעות דבריו דאיכא חידוש נפרד בהא דמותר להדליק בהנך שמנים ופתילות בחול, אף למאי דקיי"ל דכבתה אינו זקוק לה, ונר' הנכון בזה מה ששמעתי לבאר דהחידוש בזה הוא דשרי לכתחילה ליכנס לספק זה שמא יכבה, (וע"י מה שכתב הט"ז סוף סי' תרע"ג דהמדליק במקום הרוח כשחזור ומדליק אינו מברך דדילמא לא הי' נכבה ודמי לשמנים פסולים. וע"י לשון הפמ"ג שם "דשמא לא הוי ברור שיכבה", וצ"ע), [ואין נר' לבאר דהחידוש דבזה לא תיקנו דומיא דמקדש].

ובזה יש לבאר אמאי לא ניחא להרמב"ן תי' התוס' דהו"ל לר"ה למימר סתם אין מדליקין, דלפי מה שנתבאר מדקדוק לשון הר"מ י"ל דלולא לשון ר"ה "בין בחול בין בשבת" ס"ד למימר דטעמא דר"ה לאו משום דכבתה זקוק לה אלא משום דאסור לו לכתחילה ליכנס לחשש שיכבה הנר וכנ"ל.

והנה דעת התה"ד והשו"ע דגם במדליק בע"ש אם כבתה אינו זקוק לה, ומהרש"ל וט"ז פליגי וס"ל דזקוק לה (דדוקא במדליק סמוך לשקיעה ממש, חשיב מעשה מצות הדלקה, ויוצא בה אף שכבתה הנר לאחר מכאן), והנה התה"ד בנה יסודו על תוס' ור"ף [וכיון דלעולם זמן פירסומי ניסא מצאת הכוכבים ואילך, חזינן דאף בע"ש כבתה אינו זקוק לה עי"ש], אבל באמת גם לשיטת הרמב"ן כן הוא, וכפי שכתבנו לעיל בפירושו דבריו דבשבת אין עליו אלא חובת הדלקה בלבד.

וביהגר"א (לשיטתו לכו' דמדליקין בשקיעת החמה) כתב להוכיח דינו של תה"ד מדלא גזרו בע"ש שמא יכבה קודם ביה"ש ויפשע ולא ידליק, ואמנם הט"ז ודאי ס"ל דבזה לא גזרו. (וע"י בענין זה מש"כ רעק"א בתשו' תנינא סי' י"ג לצדד דגם המשך הדלקה חשיב שיהוי

במצוה. [וכן דן בראש-יוסף אבל בפמ"ג תרע"ו לכ"כ. ולפי"ז הא דאין זקוק לה, משום דהאחריות רק על ההדלקה. וע"י לעיל בכיבה בידים. וזהו גם ביאור דינא דתה"ד. וע"י בה"ל סי' תרע"ג סוד"ה אם כבתה, בסופו, ומשני"ב סי' תרע"ד סק"ב בסו"ד]. ועיין בית-אפרים סי' ס"ג).

לקט הלכות - חנוכה

א. אם כבה הנר בתוך חצי שעה, אין צריך לחזור ולהדליקו, [ולדעת הט"ז: אם כבה בערב-שבת, קודם שקיבל שבת, חייב לחזור ולהדליקו בלא ברכה], ומכל מקום ראוי להחמיר ולהדליקו (בלא ברכה), ובפרט בערב-שבת. (משני"ב תרע"ג - כ"ז).

ב. מותר להדליק מנר לנר, בנרות-חנוכה ובנרות-שבת, אבל על-ידי קיסם אסור. ונהגו בחנוכה לא להדליק מנר לנר, כיון שהנרות הנוספים הם הידור-מצוה - ועיקר המצוה נר אחד. (תרע"ד - א').

ג. מי שאינו בביתו, יוצא ידי-חובה אם אחד מבני-ביתו [או שלוחו] מדליק בביתו. ונוהגים שיכול להדליק במקום שמתארח בו ולברך [ויכוון שלא לצאת בהדלקה שבבית], אבל טוב יותר לשמוע הברכות מאחר, או להדליק מוקדם יותר. אם אין מדליקים בביתו, יקיים המצוה במקום שמתארח שם, ויוצא [מעיקר הדין] אם הוא שותף בנרו של בעל-הבית.

אם יש לאורח פתח נפרד [לחדר שישי בן] לרשות-הרבים, חייב להדליק שם מפני החשד.
[ועיין ביאור-הלכה].

אם שני אנשים גרים בבית אחד, [ואין האחד אורח של השני], נחלקו הפוסקים אם יכולים לקיים המצוה יחד בנר משותף. - אם אוכל באקראי אצל חברו [אין לו דין "אכסנאי"], וחייב ללכת להדליק בביתו. (שו"ע ומשנ"ב סי' תרע"ז).

ד. בחנוכה אומרים "על הנסים" בתפלה (בברכת "מודים"), וגם במוספין של שבת וראש-חודש, ובברכת-המזון (בברכת הארץ).

אם שכח לומר "על הנסים", יחזור ויאמר כל שעדיין לא אמר שם ה' של חתימת הברכה, ואם אמר שם ה' של חתימת הברכה שוב אינו אומר. (ולא יאמר "למדני חוקיך").

יש אומרים שאם לא אמר "על הנסים" במקומו, יאמרנו בסוף התפלה (קודם "יהיו לרצון") ובסוף ברכת-המזון (כשמגיע להרחמן. – וביום שחל בו ראש-חודש יקדים לומר "הרחמן הוא יחדש עלינו את החודש הזה וכו', ד"תדיר" קודם).
בברכת "מעין שלוש" אין אומרים "על הנסים".

בגמרא נאמר שאפשר לומר "על הנסים" בברכת-המזון, ובפוסקים מבואר שנוהגים לומר "על הנסים" בברכת-המזון. (וכתב הרמ"א סי' תרצ"ה ס"ג לענין סעודת פורים שנמשכה עד הלילה שנוהגים לומר "על הנסים". ועיי' ב"ח סי' תרפ"ב).

לעיי'נ ר' אלימלך ב"ר שלום ז"ל
נלב"ע כ"ו טבת תשס"ח
ולעיי'נ ר' אברהם אהרן ב"ר אליעזר דוד ז"ל
נלב"ע ו' ניסן תשס"ט
ולעיי'נ ר' שמואל יצחק ב"ר אליעזר ז"ל
נלב"ע י"ח אייר תשס"ט
ולעיי'נ ר' יהושע העשיל ב"ר ישעיהו הלוי ז"ל
נלב"ע ל' שבט תשס"ג
ולעיי'נ ר' דב ב"ר שניאור זלמן ז"ל
נלב"ע כ"ג מרחשון תש"ע
ולעיי'נ מרת עדינה ב"ר בנימן ע"ה
נלב"ע ט' כסלו תש"ע
ולעיי'נ ר' אשר אלכסנדר ב"ר שלמה ישעיהו הלוי ז"ל
נלב"ע כ' טבת תש"ע

* * *

נא להעתיק בתפילה ולערוך רחמי שמים, לרפואת הרב רפאל מיכאל בן רייץ, ולרפואת האברך רפאל שמואל בן יפה (בוגרי הישיבה הקי' שנפצעו קשה בתאונת דרכים) לרפוי"ש בתושח"י

ניתן להזמין את הטלון באימייל . e-mail

zichronmeir@shtaygen.co.il

יוצא לאור ע"י כולל "זכרון מאיר" – חניכי סלבודקה

מקום הלימוד: בית-המדרש סלבודקה – דרכי-א"ש

רח' האדמ"ר מגור 16, זכרון-מאיר בני-ברק

טל. 050-412547

כתובת למכתבים:

ת.ד. 557, בני-ברק 51104

Address for letters:

P. O. B. 557 Bnei Brak 51303 Israel

The bank's details for wire transfers

The first international bank of Israel ltd.

Branch: pagi bnei-brak no: 188

Branch adres: 42, chazon ish st.

Bnei-brak 51511

Swift code: firbilitxxx

Iban: il 4505218800000435120

Name: kollel zichron meir

כתובות עמותת "בית יוסף קדימה" ת.ד. 722 קדימה 62920 (ביהמ"ד רח' מיימון 13), ע"ר 580447498

שיעור בהלכות שבת מתקיים בס"ד (בחורף) במוצאי שבת קודש בשעה 9.00

(בקיץ) ביום ששי בשעה 10.00 לפנה"צ

הציבור מוזמן

השיעור בכולל קדימה, מתקיים בס"ד ביום ראשון בשעה 5.00